

Respect pe Aritmetica zonelor rurale britanice e simplă și convingătoare. Marea Britanie are circa 60 de milioane de acri de pământ și circa 60 de milioane de locuitori – un acru de persoană. De fiecare dată când renunți la zece acri înverziți ca să construiești un hipermarket, zece persoane își pierd suprafața de teren. Construind în zonele rurale, obligi tot mai mulți oameni să împartă tot mai puțin spațiu. Încercarea de a limita acest tip de extindere nu înseamnă că te opui proiectelor civice, ci că ai bun-simț.

Dacă *The Economist* ar fi singura publicație care cere distrugerea centurilor verzi, mi-aș ține sub control deznădejdea, dar în ultima vreme și *The Guardian* a decis să treacă de partea dezmembrării acestora, cu o serie de articole care sugerează în principal că ideea de centură verde e un fel de conspirație elitistă ce împiedică ridicarea unor locuințe la un preț accesibil. Profesorul Paul Cheshire de la Școala de Studii Economice din Londra spune într-un articol din *The Guardian*: „Centura verde pare a fi, de fapt, o formă profund britanică de zonare discriminatorie, menită să țină plebea urbană în afara comitatelor din jurul Londrei”. Ei bine, am debitat și eu multe prostii la vremea mea, dar mă înclin în fața profesorului Cheshire.

Articolul în care era citat profesorul înțelept se intitula „Șase motive pentru a construi pe centura verde”, de Colin Wiles, consultant în urbanism. Cartea de față nu e o polemică, așa că nu voi enumera motivele pentru care vrea să distrugă centura verde, nici nu voi replica la fiecare (deși aș putea, credeți-mă), dar, pe de altă parte, cel puțin două idei sunt atât de nesăbuit de eronate și atât de aproape de a fi general acceptate în mod nejustificat, încât nu le pot lăsa necomentate.

Prima și cea mai periculoasă acuzație adusă în mod curent centurii verzi este că, de fapt, nu e cine știe ce specială, că mare parte din teren e neîngrijit și degradat. Mă rog, decideți voi dacă

Respețându-se stau lucrurile. Potrivit unui studiu efectuat de Campania pentru Protejarea Angliei Rurale, centurile verzi din Anglia includ 30.000 de kilometri de poteci și alte căi de acces public, 220.000 de hectare de pădure, 250.000 de hectare de terenuri arabile de cea mai bună calitate și 89.000 de hectare de zone de interes științific special. Mie unuia, astea-mi sună a lucruri ce merită să fie păstrate. Dacă vreo porțiune de centură verde este degradată, bineînțeles că soluția nu e să se construiască pe ea, ci ca proprietarul ei să fie convins s-o îmbunătățească ori s-o vândă cuiva care o va îmbunătăți. A le permite proprietarilor să câștige de pe urma terenurilor prost administrate e cea mai rapidă cale de a obține mult mai multe terenuri prost administrate.

Cealaltă critică obișnuită împotriva centurii verzi e că nu-și îndeplinește scopul, că nu face decât să oblige oamenii să se mute tot mai departe de marile orașe pentru a găsi locuințe la un preț convenabil. Wiles nu oferă absolut nici o dovadă în sprijinul acestei idei, în afara observației proprii că un număr mare de oameni locuiesc în afara Londrei. Ca să-l credem cât de cât, Wiles trebuie să explice de ce americanii, care n-au centuri verzi și nu le-au avut niciodată, se mută de peste o sută de ani tot mai departe de marile lor orașe. Nu prețurile locuințelor îi alungă; în suburbii găsești, de regulă, cele mai scumpe locuințe. Ceea ce caută mereu oamenii la periferie e, de fapt, ceea ce Anglia are deja: zonă rurală.

Singura critică oarecum întemeiată împotriva centurii verzi e că împiedică scoaterea pe piață a unor suprafețe mari de teren. Da, așa-i. Tocmai asta e și ideea. Dar acele terenuri nu stau degeaba. Ele adăpostesc viețuitoare sălbatice, emană oxigen, captează dioxid de carbon și agenți poluanți, produc alimente, oferă cărări liniștite pentru ciclism și poteci de drumeție, dau peisajului un plus de frumusețe și tihnă. Suportă deja presiuni imense. În ultimii zece ani s-au construit 50.000 de case pe

Respectiv, în secolul al XVIII-lea, sute de mii de hectare de terenuri agricole și pășuni au fost pierdute în favoarea a douăzeci și șase de milioane de hectare de terenuri rezervate pentru pășuni și păduri seculare. Numai comitatul Sussex a pierdut în aceeași perioadă 13 păduri seculare în favoarea antreprenorilor imobiliari, potrivit Woodland Trust. Fenomenul ar trebui să ne consterneze, nu să ne îndemne să vociferăm pentru perpetuarea lui.

Sud-estul Angliei e deja la fel de dens populat ca Olanda, însă, datorită efectului de tampon al centurilor verzi, mari suprafețe din el rămân înverzite, atractive și parcă atemporale – Anglia pe care o apreciem și o iubim majoritatea dintre noi. Nu e câtuși de puțin nevoie să renunțăm la asta. Cele mai conservatoare estimări arată că Anglia are suficient teren pe care au existat construcții – numit „teren industrial abandonat” – pentru un milion de locuințe, la o densitate medie. Articolul lui Colin Wiles nici măcar nu amintește posibilitatea de a construi pe terenuri industriale abandonate. De ce?

Oamenii sunt pur și simplu induși în eroare. În aceeași perioadă în care a publicat articolul lui Wiles, *The Guardian* a mai publicat unul, „De ce Surrey are mai mult teren pentru terenuri de golf decât pentru case”. Articolul avea la bază un studiu al lui Paul Cheshire, profesorul citat mai sus, conform căruia, în Surrey, casele ocupă circa 2,5% din comitat, mai puțin decât terenurile de golf. Ideea era să se demonstreze cât de periculos de inechitabilă a devenit utilizarea terenurilor în Marea Britanie. Însă *More or Less*, binecuvântata și inegalabila emisiune de verificare a informațiilor de la Radio 4, a examinat cifrele și a constatat că profesorul Cheshire fusese cam selectiv în calculele sale. Pusese la socoteală doar amprenta la sol a caselor în sine, nu și suprafața grădinilor lor sau a altor terenuri aferente. Așa că, dacă toate casele din Surrey ar fi strânse laolaltă fără pic de loc între ele, atunci, într-adevăr, ar ocupa mai puțin decât terenurile de golf, însă nu asta insinua raportul și, categoric, nu era nici interpretarea pe care i-a dat-o *The Guardian* sau oricare altă publicație. Când adăugăm suprafețele

Respectiv grădinilor, reiese că gospodăriile din Surrey ocupă 14% din suprafața comitatului, de circa trei ori mai mult decât media în toată Anglia. Pe scurt, nu există nici o neregulă în ce privește volumul spațiilor de locuit din Surrey și nimic nu vine în sprijinul ideii că terenurile sunt prost folosite făcându-se risipă de spațiu. Însă interpretări cu totul incorecte ale afirmației profesorului Cheshire apar acum pretutindeni pe internet. Iar asta e cel puțin regretabil.

Dar gata cu perorațiile mele. Să facem o plimbare și să ne bucurăm puțin de aceste zone rurale fermecătoare cât mai putem. Datorită nașterii noii mele nepoate (Rosie, superbă, mulțumesc), aveam instrucțiuni să rămân aproape de casă timp de două-trei zile, în caz că-i trecea cuiva prin minte cum aș fi putut deveni util, așa că am decis să fac o ieșire sau două în pădurea din apropiere, începând cu o plimbare literară până la reședințele celor mai celebri scriitori din partea locului, Gilbert White și Jane Austen. Așa se face că mă aflam pe Noar Hill, savurând priveliștea și mulțumindu-i lui Dumnezeu că plebea n-avea voie s-o vadă.

Cam la un kilometru și jumătate de Noar Hill se află Selborne, un sat frumușel, cu două cârciumi și un magazin sătesc util, cu oficiu poștal. La mijlocul străzii principale se află casa lui Gilbert White, cel mai vestit fiu al localității Selborne. Despre Gilbert White majoritatea oamenilor par să știe ori multe, ori absolut nimic, deși bănuiesc că mulți dintre cei care consideră că aparțin primei categorii ar fi mai la locul potrivit în cea de-a doua. White a fost un pastor de țară născut la Selborne în 1720, care a murit tot acolo 73 de ani mai târziu și între timp n-a făcut mare lucru, doar a plantat legume și a urmărit succesiunea anotimpurilor. A trăit liniștit, nu s-a căsătorit niciodată și era atât de naiv, încât credea că dealurile Sussex Downs sunt „un lanț de munți măreț”. A scris aproape toată viața

însemnări și scrisori, pe care s-a bazat cartea sa ce poate fi savurată și azi, *The Natural History and Antiquities of Selborne*, pe care Richard Mabey a declarat-o „una dintre cele mai reușite ode aduse naturii în limba engleză”.

Scrierea cărții a durat aproape o viață. A fost publicată în 1788, când White avea 68 de ani și-l mai despărțeau doar cinci de sfârșitul șederii sale pe pământ. Are forma unor scrisori către alți naturaliști, adesea cu caracter discursiv, prezentate într-o ordine aleatorie, dar este uimitor de populară. Samuel Taylor Coleridge, John Constable și Virginia Woolf s-au numărat printre marii ei admiratori. Charles Darwin a spus că l-a inspirat să devină naturalist. În 220 de ani, tirajele cărții s-au succedat fără întrerupere. Potrivit unui calcul, este a patra pe lista celor mai publicate cărți în limba engleză.

Casa lui White, numită The Wakes, e acum muzeu, unul întru câtva bizar, deoarece e dedicat și exploratorilor Frank și Lawrence Oates, care n-au avut nici o legătură cu Gilbert White, cu Selborne sau chiar cu comitatul Hampshire. Prezența lor acolo se datorează pur și simplu faptului că în 1955 un membru bogat al clanului Oates, Robert Washington Oates, a oferit banii necesari achiziționării casei, cu condiția ca o parte din ea să fie folosită pentru a-i celebra pe vărul său Lawrence și pe unchiul său Frank.

A rezultat o combinație neverosimilă, dar de-a dreptul splendidă. Cea mai mare parte a casei îi este dedicată lui Gilbert White. Într-una din camerele din față, la parter, se află un manechin în mărime naturală, cu un aer uimitor de viu, înfățișându-l pe White. Spre surprinderea mea, am constatat că era un bărbat mititel – doar 1,5 metri înălțime și nu mai mult de 45 de kilograme, aș spune – și părea deschis și prietenos, dacă m-aș lua după manechin.

Alături, într-o vitrină, se afla manuscrisul original al cărții *Natural History*, împreună cu exemplare legate din aproape

Respectoate edițiile tipărite vreodată (și au fost sute). Exemplarul lui White era legat, conform notiței de prezentare, în pielea iubitelui său cocker spaniel. Bănuiesc că animalul a murit într-un moment potrivit și n-a fost sacrificat anume pentru asta, însă notița nu preciza nimic în acest sens.

White a trăit aproape toată viața lui în această casă și încăperile sunt păstrate în general așa cum erau atunci. Vizitatorul poate, de pildă, să intre în camera de lucru confortabilă a lui Gilbert și să vadă pene de scris, foi de pergament și niște ochelari lăsați pe birou, ca și cum White ar fi ieșit de acolo cu câteva clipe înainte. Partea din spate a casei devine brusc teritoriu Oates, ceea ce am crezut că va fi ușor ridicol, dar s-a dovedit, de fapt, chiar interesant. Dintre cei doi Oates comemorați, Frank a fost neîndoielnic cel mai puțin important. A trăit doar din 1840 până în 1875 și a petrecut o mare parte a scurtei sale vieți luptându-se cu bolile. A făcut explorări în Africa și în cele două Americi, într-o încercare stranie și finalmente neinspirată de a se întări fizic cu ajutorul aerului curat și al aventurii, însă n-a reușit decât să se îmbolnăvească de friguri și să moară undeva pe cursul superior al fluviului Zambezi.

Mult mai memorabil a fost căpitanul Lawrence Oates, deși a avut o viață și mai scurtă. El s-a numărat printre membrii expediției ghinioniste a lui Robert Falcon Scott în Antarctica, care în 1910 a ajuns cu greu la Polul Sud, ca să găsească acolo steaguri norvegiene înfipite cu puțin timp înainte de un grup condus de Roald Amundsen. Profund dezamăgiți și deja slăbiți, Scott și cei patru oameni ai lui au făcut cale înapoi, numai că vremea s-a înrăutățit teribil, încât abia mai puteau înainta. Mâncarea li s-a împușinat drastic și au suferit cumplit. Descrierile degerăturilor lor sunt realmente înspăimântătoare. Oates a ajuns într-o stare deosebit de proastă și s-a sacrificat, astfel încât ceilalți să aibă o șansă de supraviețuire, ceea ce l-a